

Zgoraj razpravljanemu vprašanju glede duševnega obzorja in glede oblike torej lahko na podlagi sedanje zbirke ugodno odgovarjamo, in na tem obojnem napredku iz srca čestitamo dičnemu pesniku.

T. Doksov.

Mittheilungen des Musealvereines für Krain. V zadnji številki »Zvonovi«⁶ smo imeli priliko, vnovič opozoriti na mnogobrojne zgodovinske članke, ki so natisnjeni v nemškem zborniku »Mittheilungen des Musealvereines für Krain«, češ, da niso nič drugega nego zgolj izpiski in ponatiski iz starejših letnikov Laibacheričinih, ne da bi bili kot taki označeni; omenili pa smo pohvalno, da v letošnjem 5. zvezku imenovanega zbornika podaje dr. O. Gratzy pod zaglavjem »Die Höhlen und Grotten in Krain. — Eine vollständige Aufzählung derselben sowie Angabe der über diese bestehenden Literatur«. Danes pa moramo žal, to hvalo oporeči, že z ozirom na glavno krivico, ki je izražena takoj v zaglavju tega sestavka, in na katero nas je opozoril strokovnjak. Pisatelj tistega članka namreč nikakor ni dr. O. Gratzy, nego letos umrli vladni svetovalec Fr. Kraus. Od njega je urednik nemških »Mittheilungen«⁶ prejel rokopis z naročilom, da ga pri-javi. To urednik sam pripoveduje v svojem predgovoru, a na kratko ome-nivši zasluge znamenitega preiskovalca našega Krasa, meni, da smo mu dolžni pietete mi — on nam pa se je odzval tej dolžnosti na ta način, da je v prejetem rokopisu — prečrtal ime pisateljevo in na njega mesto postavil — svoje! Pa to mu ni bilo še dovolj, prisvaja si avtorstvo kar naravnost z oholimi besedami: »Dass der Verfasser die Kraus'schen Angaben durch eigene Forschungen noch erweitert hat, dürfte dem Kataloge nicht zum Schaden gereichen«. Le »die Kraus'sche Namensschreibung der Grotten und Höhlen wurde aus Pietät beibehalten« itd. — Mi menimo, da bi bil urednik pošteno ravnal, ako bi bil ime pravega avtorja pustil, in ako je res na katerem mestu spis sam razširil, je zahtevala »pieteta«, da bi bil vsaki svoj pristavek označil z vidnim znamenjem (n. pr. z zvezdico) ter ga tako ločil od Krausovega dela!

Država, dežela in Kranjska hranilnica pomagajo z velikodušnimi pod-porami, da bi Muzejsko društvo izvrševalo svojo znanstveno nalogo ter pri-občevalo domoznanske preiskave v slovenskem in v nemškem jeziku — v nemškem zlasti tedaj, ako so namenjene širšemu krogu učenjakov, katere hočemo obvestiti o zgodovinskih in prirodnih posebnostih kranjske dežele. Naše skromno, pa trdno prepričanje je, da način, po katerem sedanje uredništvo nemškega zbornika izvršuje svojo nalogo, ne doseže drugega, nego da vzame društvu dobro ime ne le v domači deželi, nego tudi pri onih, ki »als Gelehrte aller Länder«⁶ iščejo v Mittheilungen »das richtige Organ«, da dobe gradivo in znanje o Kranjski. Ali bo Muzejsko društvo še nadalje pustilo svoj nemški zbornik zlorabiti na tak način? —

Še drug enako vreden nemški pisan znanstven (?) list izhaja v Ljub-ljani v neprisiljenih (!) obrokih; tudi o njem smo zvedeli laskavo sodbo nemškega strokovnjaka, ki je profesor na dunajski visoki šoli. Po le-tega mnenju bi se moral oni list policijski prepovedati; kajti večina v njem pri-občenega gradiva je — izposojena. —

Proti takemu literarnemu šušmarstvu, ščeperečemu se v naši sredini, četudi v nemškem jeziku, treba, da odločno protestujemo, ne samo v imenu

solidne vede in znanosti, ampak tudi iz rodoljubnih nagibov, ker vnanji, poimence nemški svet, po onih šnšmarskih proizvodih presoja tudi naše, t. j. slovensko prosvetno stremljenje, češ, če so že nemški proizvodi na Kranjskem tako puhli, kakšna morajo šele biti dela slovenskih sodežežanov, ki so seveda mimo nemških »minderwertig«.

Novih knjižnih pošiljatev se nam je nabralo prav v zadnjih dneh toliko, da jih nismo mogli niti površno pregledati, n. pr. publikacije družbe sv. Mohorja, »Slovenska knjižnica«, ki je prinesla P. Pajkove roman »Slučaji usode« s podobo pisateljčino, »Prva nemška vadnica« ravnatelja H. Schreinerja in dr. J. Bezjaka, Štritofov »Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Classe slovenisch-utraquistischer Mittelschulen und verwandter Lehranstalten«. Tudi z nekaterimi drugimi nam doposlanimi knjigami smo še zaostali, a prosimo in nadejamo se, da nam gg. pisatelji in čitatelji to zamudnost oprostite; polagoma pride vse na vrsto.

Boginja Živa in Bogomila nje svečenica. Prešeren je, pojasnjujoč enajsti verz vvoda h »Krstu pri Savici«, napravil v dostavku opombo: »Živa, boginja ljubezni, slovenska Vénera«. — Mislím, da se ne motím, ako trdím, da se je s to malikinjo s slovanskega Olimpa naš pesnik seznanil pri Valvasorju.

V prvem poglavju sedme knjige str. 379. pripoveduje Valvasor, da je bila Živa boginja Polabcev: »Polabci so jo posebno častili, zlasti Raceburžani. Ta malikinja je držala obe roki na hrbtu in v eni roki vinski grozd in zelen trsni list, v drugi pa zlato jabolko ali pomarančo; lasje, nazaj počesani, so ji viseli zadaj po hrbtu doli do kolen. To je bila baje pri Polabcih Venera ali boginja ljubezni, Molili so jo pa na tako zvani stolniški gori (Domberg) v Raceburgu, na kateri je pozneje Henrik Lev sezidal stolno cerkev, ki še dandanes stoji; prej pa je bila tista gora porastena z gozdičem, ki je bil tej boginji posvečen, in v katerem je stala njena podoba«. — Isto ponavlja Valvasor na 381. strani rekoč: »Živa, kateri so viseli lasje do meč. Imela pa je obe roki na hrbtu, in v eni vinski grozd z zlatim peresom, v drugi pa zlato jabolko«. Za pričo je naveden pri Valvasorju in za poroka temu poročilu Dr. Johannes Micraelius in njegova »Pomeranska kronika«. — Enako poroča, sklicujoč se na saško kroniko, tudi Konrad Schwenk v svoji knjigi »Mythologie der Slawen«, da je baje bil log boginje Žive na holmu, kjer je dal pozneje Henrik, saksonski vojvoda iz rodovine Velfske (1139—1181), s priimkom Lev, leta 1172. sezidati v romanskem slogu lepo stolnico ali katedralo. Ta holm so baje pozneje imenovali palmovnik ali palmovo goro (Palmberg). Vzrok tega poimenovanja ni povedan. — Kot boginja ljubezni je bila Živa tudi boginja rodovitnosti. Prav pomembno so jo torej upodabljali, da nastopa v mladi lepoti in bujni životvornosti spomladi, držeč za hrbtom jesenske darove; za cvetjem pomladnim pridejo darovi plodovite jeseni.

Bajeslovno to lice polabskih Slovanov, ki je Prešeren zasledil pri Valvasorju, je prenesel po potrebi svoje basni tudi k poganskim našim prednikom, k Slovencem gorenjskih pokrajin. Ali je to ravnanje v vsakem oziru upravičeno ali ne, tega vprašanja se ne mislimo dotikati. Tudi tega ne moremo razsojati, ali sploh smemo govoriti o boginji Živi ali Sivi, ali nam je staviti na nje mesto le Dēvo ali Dēvano. Temeljitejšega pojasnila o tem bi